

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Defensio Abbatiae Imperialis S. Maximini

Zyllesius, Nicolaus

Treveris, 1638

Sectio Secvnda. Diploma Dagobertinum prætensum refutatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14268

territorio alicuius Episcopi construi & ædificari, & tamen illi non subijci. Toti Imperio notum est, in Territorio Episcopi Augustani, imò in ipsa Ciuitate, in qua Episcopi sedes est, esse Monasterium S. Vdalrici, prorsus ab omni eius Iurisdictione temporali exemptum. Similiter constitutum est Monasterium S. Emmerani in Vrbe & territorio Ratisbonensis Episcopi, & Monasterium Petershausanum in Vrbe & territorio Constantiensi, & innumera alia toti Imperio notissima, quæ superfluum est referre.

Clarum igitur est ex prædictis tribus assumptis nullo modo inferri posse, quod Monasterium S. Maximini vllò vnquam tempore, vel vllò modo fuerit Archiepiscopo subiectum, sed solidioribus longè argumentis opus est, vt persuadeat Scriptor libelli, quod ita securè dicit, certum esse, Sacerdotes primos istius sacri loci incolas Archiepiscopis fuisse subiectos. Et quia sumus in possessione, nobis per sententiam Cæsaream confirmata & adjudicata, validioribus opus est argumentis & firmamentis, quàm sunt ea, quæ pro Maximinians prima parte sunt allata.

SECTIO SECVNDA.

Diploma Dagobertinum prætensum refutatur.

EX Archiuio Treuirensi probationes auctor libelli proferre incipit, Dagoberti nimirum & Sigeberti Regum, aliorumque prætenfa quædam Diplomata, quorum tenore Archiepiscopo Iurisdictionem in Monasterium S. Maximini, relictam & confirmatam fuisse præten dit. Notat etiam circa illa, Dagobertum non fuisse fundatorem S. Maximini, sed illius sacri loci benefactorem. Ad hæc Christianissimos Francorum Reges nihil Iuris debere in præfato Monasterio nostro præten dere, quamuis barbaros olim è ditionibus Treuirensibus eiecerint, quæ ad institutum scopum nostrum non pertinent quidem, sed tamen infratangentur. Atque hæc summa est eorum, quæ auctor sæpè dictus habet à num 7. vsque ad 12.

Quia verò Dagobertinum illud Diploma præten sum, quoddam velut fundamentum est, quo reliqua subsequencia videntur niti, ideoque illud accuratius hac sectione excutiendum est, proderit in conspectu & coram habere, quale auctor libelli, id exhibuit sub l. A. & est eiusmodi.

Diploma Dagoberti Regis Francorum de Anno DCLIII.

DAGOBERTVS Rex Francorum, Viris Illustribus, Ducibus, Comitibus, Domesticis, & omnibus agentibus, tam ultra, quàm citra Rhenum vel ultra Liguriam, tam absentibus, quàm presentibus. Illud ad augmentum vel stabilitatem Regni nostri, sine dubio, in Dei nomine credimus permanere, si Sacerdotum vel Ecclesiarum Dei, rectis petitionibus annuentes, id, quod nostris auribus patefecerint, perducimus ad effectum: ideoque Vir Apostolicus, Pater noster, Dominus Modoaldus Archiepiscopus Ecclesie Treuericae, præceptum afferens ad Nos, præceptionibus Prædecessorum, Anteriorum Regum, parentum nostrorum, Sigeberti, Theodeberti, Theoderici, imòq; bonæ recordationis Hlatharij, gloriosi Regis, Genitoris nostri, manibus roboratum, in quo erat insertum, quod non solum idem Genitor noster, verum etiam præfati Prædecessores eius. Reges videlicet Francorum, omnes rei quascunque boni

& sancti Viri, pro diuina contemplationis intuitu, ad partem S. Petri Treuirensis Ecclesie delegauerunt, suorum praeceptorum auctoritate confirmarunt, quatenus eorum Regnum superno auxilio tueretur, & postmodum ipsi in aethereo Regno, cum Christo sine carente, gaudere possent; itaque pro rei firmitate, idem praefatus Praesul Modoaldus deprecatus fuit sublimitatem nostram, ut paternum ac Praedecessorum morem sequentes, huiusmodi nostra auctoritatis praeceptum, ob amorem Dei, & reuerentiam S. Petri, de eisdem rebus iuberemus fieri, cuius petitioni libenter assensum praebuimus, & hoc nostra auctoritatis praeceptum, erga ipsam Ecclesiam, pro diuini cultus amore & anime nostra remedio fieri decreuimus, per quod praecipimus atque iubemus, ut omnes res, vel facultates ad Ecclesiam S. Petri Treuerica Urbis pertinentes, scilicet Cellam S. Hilarij, qua nunc appellatur S. Maximini, qua est in praedio S. Petri constructa, & cellam S. Paulini & S. Eucharj, & Monasterium S. Mariae, quod idem praefatus Pontifex Modoaldus, in territorio S. Petri nuper a fundamento construxit & vocatur Horrea, Basilicamq. S. Martini sitam in pago Maignensi, & ceteras Basilicas, Castella, Vicos, Villas, Vineas, syluas homines, vel quicquid largiente diuina clementia, deinceps ad eandem augmentandam Ecclesiam tribuetur, circa Rhenum & Ligerim fluuium in regno nostro consentientia, omnia sub iure & potestate S. Petri Treuirensis Ecclesiae, eiusque Pontificis perpetualiter mancipata permaneant. Praeterea pari modo etiam Statuimus, ut nullus ex publicis iudicibus, vel aliquis ex Iudiciaria potestate in Monasteria, Ecclesias, Castella, Vicos, vel agros, loca seu reliquas possessiones praedictae Ecclesiae, tam ultra, quam citra Rhenum vel Ligerim fluuium, in pagis vel territorijs, qua infra potestatem Regni nostri, memorata possidet Ecclesia, vel qua deinceps in iure ipsius sancti loci voluerit diuina potestas augeri, ad causas audiendas, vel freda, aut tributa, aut coniectos aliquos exigendos, aut mansiones, vel paratas faciendas, aut fideiussores tollendos, aut homines ipsius Ecclesiae disstringendos, vel iniustas exactiones inquirendas, vel teloneum exigendum, nostris & futuris temporibus aggredi audeant, vel ea, qua supra memorata sunt, nequaquam penitus exigere praesumant. Sed liceat memorato Praesuli, suisque Successoribus, omnia praefata Monasteria, Villas, Vicos & Castella cum suis adiacentibus, integre perpetuo tempore, pro remedio anime nostrae, seu parentum nostrorum, sicut in praecepto pyssimi Genitoris nostri continentur, quieto ordine possidere, & nostro fideliter parere Imperio. Sed ut hoc nostra auctoritatis praeceptum, plenior in Dei nomine obtineat vigorem, & a fidelibus Sanctae Dei Ecclesiae, nostris videlicet, praesentibus & futuris temporibus, verius credatur, & diligentius a Successoribus nostris conseruetur, manu id propria cum Luidis nostris subterfirmuimus, & annuli nostri impressione signare iussimus. Data Anno Incarnationis Dominicae DCXXXIII. Regni XII. Dagobertus Rex Francorum. (L. S.) Cunibertus gratia Dei Coloniensis Archiepiscopus. Abbo Metensis Episcopus. Principius Spirensis Episcopus. Pipinus Maiordomus.

Verum hoc qualecunque Diploma nihil omnino contra nos efficere, sequentibus § §. ostendam.

S. I. Generalis exceptio contra hoc, aliaque Diplomata.

OTTONIS Magni Imperatoris sententia contra Ruotbertum Archiepiscopum lata, quam parte prima attulimus, vim auctoritatemq. omnem Diplomati huic, alijsque similibus, si qua producantur, abstulit: fuerunt in illo totius Imperij Conuentu & Iudicio omnia Archiepiscopi ac nostra Diplomata ac Documenta visa, examinata, discussa, Sententia pro nobis lata est,

à qua

à qua recedere nobis animus non est, aut rem semel tanto cum iudicio à tanto Imperatore decisam in dubium vocare.

Atque hæc quidem peremptoria rei iudicatæ exceptio vim omnem, tam huius prætensi Dagobertini, quàm omnium aliorum Diplomatum, quæ deinceps proferentur, vel proferri possent, elidit ac profligat. Ex abundanti nihilominus, diuersas alias causas ostendam dicta Diplomata penitus refellentes.

§. II. Maxima illius Diplomatis variatio, fictitium illud esse demonstrat.

NON extitisse vnquam tale, quale exhibetur Dagoberti Diploma, multa sanè, eaque graua argumenta conuincunt.

In primis mira quædam illius varietas & inconstantia; quoties enim in Iudicijs, conferentijs, Principum aulis, exhibitum fuit, semper sub diuersa specie apparuit, indicium manifestissimum nullitatis illius.

Nam principio passim allegârunt Diploma hoc fuisse cum aureo Sigillo Dagoberti (in quo campus lilijs confitus) & cum quinque alijs cereis Sigillis, quorum tria referentia icones Episcoporum sedentium; affirmabant esse Sigilla Cuniberri, Abbonis, Principij, Colonia, Metis, Spiræ respectiue Episcoporum; duo autem reliqua, Arnulphi & Pipini, huius quidem dictabant esse illud, quod scuto fascia munito insigniuerant: illius verò alterum, quod cruce & carbunculo ornabatur. Ita illud refert Rosierius, *in Stemm. Lotharingien. i.*

Sed cum Dagoberti ævo scuta eiusmodi non videantur fuisse vsitata, sed posterioribus demùm sæculis introducta, teste du Tillet Parisiensis Parlamenti Graphiario, alijsque authoribus (nam effigies Regum Sigillis imprimebantur, uti ex plurimis Originalibus antiquis constat) scuta illa tanquam suspecta omiserunt, uti in Dagobertino supra posito videre, & solum exhibuerunt textum prætensarum Dagoberti literarum.

Verùm & illum ipsum mirè, & non nisi in inconstantia constanter mutârunt, in quibusdam instrumentis, & copijs, ut afferebant authenticis allegatis in conferentia cum Luxemburgensibus, habebantur hæc verba, *Data IV. Kal. Augusti, anno ab incarnato Domino DCXXXIII.*

Verùm cum vidissent se hîc in Chronologiam impingere, quod Dagobertus eo tempore Rex non esset, cum Anno DCXXXI. regnare cœperit, idcirco in alio Exemplari, quod Ioannes Archiepiscopus tanquam authenticum ex *Ernbreitsstein* Anno MDLXIV. ad Ducissam Parmensem misit; & in alio, quod item tanquam authenticum Lotharius Archiepiscopus misit Treuiris Anno MDCXII. ad Archiduces Albertum, & Isabellam, omiserunt diem & annum Data.

Sed cum & inde oppugnaretur Diploma, ut pote præter morem nulla habens Data tempora, tandem in exemplo, quod modernus Elector exhibuit velut legitimum, quodque suo libello scriptor inseruit, omiserunt quidè Diem Data; annum tamen posuerunt, sed immutatum, & quidem in eum, ratione cuius videbant sibi nihil opponendum, nisi & Maximinianum Diploma quis simul oppugnare vellet; inscripserunt enim annum *Data XII. Regni Dagoberti*, prout viderant haberi in Diplomate Sancti Maximini; ne tamen viderentur omnino ex alieno id exscripsisse, addidèrunt annum Christi (qui in Maximiano non est, nec esse in vlllo potest, nisi vitiosè, ut mox dicetur) scilicet An-

num DCXXXIII. quem didicerunt ex Baronio, & accuratioribus recentiorum calculis, anno XII regni Dagobertini respondere, nequaquam ausi apponere Annum Christi ulteriolem, ne forte post mortem Dagoberti Datam ponerent, cum magna sit controuersia hodie de Anno mortis Dagoberti. Noua autem manu in prætenso Diplomate Dagobertino esse annum XII. regni Dagoberti appositum, inde probatur, quia Christophorus Brouerus, qui accuratè Archiuum Treuirensè voluntate Archiepiscoporum peruidit, in exemplari prætenfi Diplomatis Dagoberti, quod exhibet, nihil ponit, sed asteriscis & stellulis in spatio vacante locatis, fatetur satis nullum fuisse annum ijs in exemplis, quæ velut authentica offerebantur.

Verùm non minor est in alijs rebus mutatio. In primis exemplis, quæ annum Christi DCXXXVI. in Datâ præferrebant, inter subscribentes cum Dagoberto posuerunt etiam *Arnulphum Ducem Austria Mosellanicæ*, at cum annus is Datâ displiceret, vt iam dictum est, neque Arnulphus posset tanquam Dux Austria Mosellanicæ posterioribus annis poni (nam vt ex Flodoardo & certis documentis patet, circa annum DCXXXV. Arnulphus fuit Episcopus Metensis & iuxta probatissimum calculum M. Meurisiæ in *historia Metensi cap. 2. in S. Arnulpho. S. Arnulphus Metensem Episcopatum suscepit anno DCXXXIV. deposuit eundem factus Eremita anno DCXXXIX. mortuus anno DCXLI. Aug. XVI.*) alias ingressi vias, ne in graue absurdum impingerent, & duos Episcopos Metenses contra omnem historiæ Metensis veritatem eodem tempore ponerent, vel Arnulphum pridem Episcopum, vel etiam quod absurdius, Arnulphum Eremiticam cum S. Romarico in vosago profitentem, facerent Ducem & Principem sæcularem, Arnulphum deinceps omiserunt, tam in Exemplo prætenfi Dagobertini, quod Ioannes Archiepiscopus supramemoratus ex *Ehrenbreitstein* præmemorato tempore ad Ducissam Parmensem misit, quàm in eo, quod in Camera Spirensi nuper, & modò ab hodierno Episcopo editum scriptor libello inseruit.

Sed nec in reliquis constantiam seruare potuerunt. In primis copijs habebatur *Cunibertus Archiepiscopus Coloniensis*. In copia à Ioanne Ducissæ Parmensi submissa, sicut & in submissa à Lothario ad Archiduces Albertum & Isabellam tantum habetur *Cunibertus Coloniensis Episcopus*, sicut etiam in copia exhibitâ in conferentia cum Luxemburgensibus anno MDCXV. & XVI. In copia moderni Archiepiscopi, sicut in processu Spirensi edita habetur, *Cunibertus gratia Dei Coloniensis Archiepiscopus*, in copia ad Archiduces submissâ habetur, *Modoaldus Episcopus Ecclesiæ Treuirensis*; in exhibitis in Spirensi processu *Modoaldus Archiepiscopus Ecclesiæ Treuericæ*. In submissa ad Archiduces legitur, *Præceptionibus prædecessorum anteriorum Regum*; in Spirensibus, *Præceptionibus prædecessorum Regum*. In submissa ad Archiduces, *Adeandem attinentia Ecclesiæ*. In Spirensibus, *Adeandem augmentatur Ecclesiæ*. Quis textus conformior veritati & stylo temporum Dagoberti, aliorum sit iudicium; certum est, aut hoc prætensum Diploma à Dagoberto nunquam expeditum est, aut vno modo, & vna via expeditum est.

Sed & in Pipino subscribente non minor est inconstantia, in primis copijs scribebatur *Pipinus Maiordomus Dux Hasbaniæ*. In submissis ab Archiepiscopo Ioanne omittitur, sicut etiam in exhibitis anno MDCXV. & XVI. in conferentia cum Luxemburgensibus, & in submissis à Lothario ad Archiduces. Verebantur fortè ne mortuo subscriptionem assignarent; at cum ex hodiernis criticis satis constet Pipinum superuixisse, post Dagobertum, in copia moder-

ni Archiepiscopi, sicut & in ea, quam Camera Spirensi obrulerunt, ponitur *Pipinus Maior domus*, sed sine veteri appendice, quæ erat in prioribus copijs, *Dux Hasbania*. nam an apud coætaneum Dagoberto scriptorem reperiretur Hasbania Ducatus, non parua esse poterat controuersia, cum posteriores temporibus nepotum Caroli M. tantum meminissent Comitatum Hasbania.

Omitto plurimas alias immutationes & variationes (huiusmodi non nemo Vir magnus solus quatuordecim obseruauit) quibus Diploma illud, mollis ad instar ceræ in figuras innumeras efformatum fuit, ne tædium lectori ex minutijs illis oboriatur. Ex quibus omnibus efficaciter colligitur, præsum illud Dagoberti Diploma nunquam extitisse, vel certè non tale extitisse, neque, id quod obtenditur, fidem mereri. Veritas enim inuicta semper sibi similis & constans est. Et ex sequentibus etiam magis illud apparebit.

s. III. Ex alijs indicijs ostenditur Dagobertinum tale non extitisse.

PLura alia indicia deprehenduntur in prætenso dicto Dagobertino, quæ planè demonstrant illud tale, quale exhibetur nunquam fuisse, & proinde omnem illi fidem denegandam.

Primò, quia ponitur in illo Annus Incarnationis Domini, sed manifestè constat ex historia, Dagoberti ætate & multo etiam post, vsque ad Caroli M. tempora, expeditas non fuisse à Regibus Francorum litteras, adscriptis Incarnationis Domini annis. In testes appellantur omnes, quotquot viderunt veterum litteras, & ij signatè, qui Dagobertinas aliquas in Originali tractârunt, quos inter, sunt Domini Præsides & Assessores Camera Spirensis, quibus Weissenburgense Diploma Dagobertinum non pridem in Originali exhibitum fuit, prout & olim bina Weissenburgensia Diplomata Dagobertina Haganoæ Maximiliano I. Imperatori, eiusque filio Philippo in frequentissimo Procerum cætu, Anno MDV. sunt exhibita in Originalibus à Rudigero ultimo Abbate Weissenburgensi, & primo ibidem Preposito, contendente cum Philippo Palatino Comite Rheni. Hæc omnia Diplomata nullos habuerunt inscriptos annos Incarnationis Domini, nec habebunt vnquam, nisi ab infida manu addantur.

Quod si per otium libeat videre Diploma antiquum immunitatis à S. Germano, non multum ante tempora Dagoberti Datum, cuius etiam Originale extat, reperies ita conclusum, Actum Parisijs Ciuitate, sub die duodecima Kalendar. Septembris Anno quinto Domini Chariberti Regis, vide illud apud Amoinium, *in Dagoberto post cap. 20. pag. 189. & seqq.* prorsus eodem modo Regium nostrum Dagoberti Originale Diploma finitur. Vide etiam Dagoberti Diploma Parisiense, apud Aubertum Miræum, *in Notitia Ecclesiarum Belgij lib. 6. & aliud Dagoberti Cameracense apud eundem Miræum, lib. 2. Donat. Belgie. cap. 1.*

Secundo, quia nomen Dagoberti in prætenso Diplomate habetur ad longum exscriptum, hoc modo, *Dagobertus Rex*, cum tamen certum sit ea ætate, & centenis etiam annis post, nullius Imperatoris vel Regis nomen ad longum vilo in Diplomate scribi solitum, sed tantum characterisimo quodam, & nota eius Regis, qui rescribebat, insigniri, cum huiusmodi epigraphe, signum Dagoberti, Pipini, Caroli &c. Regis. Sed & in constitutionem talis characterissimi

interueniebant tantum proprij nominis characteres, nullo autem modo characteres Regiæ dignitatis aut officij, nisi demum post Conradi SALICI tempora, prout ex innumeris veris & genuinis Diplomatis veterum Regum, & apud nos, & vbi vbi illa alibi sint, ostendi potest; at prætenfum Dagoberti Diploma, nomen etiam Regis apponit.

Tertio, quia in prætenso Diplomate Dagoberti dicitur subscripsisse Principius Spirensis Episcopus, quod esse non potest; cum constet ex Annalibus Ecclesiæ Spirensis apud Casparum Bruchium *in epitome de Germ. Archiep. & Episcop.* & apud Munsterum *lib. 5. cosm. c. 149.* Principium ad Episcopum Spirensis tandem euectum anno DCLII. eo ipso enim mortuus est antecessor eius Athanasius, Prætenfæ autem literæ Dagoberti in Aduersarij libello ponuntur Datæ Anno DCXLIII. Adde quod ipse Principius Anno DCLXXVIII. mortuus sit, cum viginti quinque annos iuxta tabulas Spirenses in Episcopatu expleßet, vnde iterum sequitur, quod Anno DCXLIII. Episcopus esse non potuit.

Quarto, quia prætenfum Diploma Dagoberti non habet locum, neque diem Datæ, contra morem, qui in aliis Dagoberti priuilegijs obseruatur apud Cocium & Mirzum *locis citatis supra.*

Quinto, quia manifestè falsam in constructione latinitatem continet, & quidem in verbis ipsis substantialibus, & ad scriptoris intentum maximè pertinentibus, adeo, vt in oratione sensus non sit, nec quidquam de Cella enuntiet, sic enim habet. *Præcipimus atque iubemus, vt omnes res vel facultates ad Ecclesiam S. Petri Treuerica Vrbs pertinentes scilicet Cellam S. Hilarij, quæ nunc appellatur S. Maximini, &c. & Cellam S. Paulini & S. Eucharij, &c. Basilicam S. Martini sitam in pago Maiginensi & ceteras Basilicas, Castella, Vicos, Villas, Vincas, syluas sub iure S. Petri Treuirensis Ecclesiæ permaneant.* Ibi Cellam; vicos, villas permaneant, atqui falsa talis latinitas vitiat Rescriptum, illique fidem adimit. Ita Decreuit Lucius III. Pontifex. *Quibus, inquit (litteris Apostolicis) quoniam manifestum continent in constructione peccatum fidem te nolumus adhibere, c. ad audientiam 1. de Rescriptis. Gl. & DD. consentiunt.*

Denique, quia repugnat & contrariatur alteri cuidam Sigiberti Regis prætenso Diplomati, quod in libello sub lit. B. exhibetur, prout sequenti sectione ostendetur. Quapropter neutri in iure secundum Leges fidem habere oportet. *l. Scriptura 14. c. de fide instrumentorum.*

S. IV. Exemplum tantum est, ideoque fidem non facit.

A Utographum & Originale huius Documenti nunquam in litibus, conferentiis, aliisque occasionibus exhiberi potuit, cum tamen id instanter petiuerimus. Itaque in processu Spirensi Anno MDXLIX. inchoato, non exhibita Originalia, sed nuda exempla, tum aliunde, tum ex ipso libello & verbis in Voto Camerae allatis, *in Voto Camerae n. 88. pag. 89.* clarè conuincitur. Sed neque in conferentia Anni MDCXV. neque in processu Julico exprimi potuit illud Originale, sed nuda semper copia & exemplum visum est, & quidem exemplum non ab ipso Originali extractum, sed copiarum alicuius, necio vnde excopiatæ, exemplum.

Exempla verò fidem non facere nisi ex Originali solemniter exscripta sint, idque citata & præsentate parte, in iure notissimum est, *cap. 1. de fide instrum. l. quicumque 2. ff. eod. l. vlt. ff. Testament. quemad. aper. l. 3. C. de Rescriptis. Did. Conary.*

pract. qq. c. 21. n. 4. vers. tertio exigitur, DD. passim, & ipse Scriptor in Voto, loco citato fatetur.

Quod optimis ac iustissimis de causis ita Pontifices & Imperatores decreuerunt, quia siue dolo, siue casu, facile est in exemplatione mutationem aliquam aut errorem irrepere, aut non Originale pro Originali proponendo, aut dum exemplator neque signa, neque subscriptiones, rasuras, lituras, mutationes satis exactè perspiceret. Postulat igitur Iustitiæ & æquitatis ratio, ut pars, cuius interest fraudem non fieri, adsit exemplationi, ut Originale videat, consideret, scrutetur, opponat, alleget contra, si quid habeat, uti passim à DD. tractatur.

s. V. Nomen Cellæ S. Hilarij nullo modo Monasterio S. Maximini aptari potest.

VERVM, etiam si Originale istius prætenfi Diplomatis exhiberetur omnibus numeris absolutum, & à tot, quot recensuimus, vitiis liberum, nihil tamen inde contra Monasterium S. Maximini confici posset. Illud enim, quod libelli auctor exhibet, neutiquam loqui de Monasterio nostro, quod S. Iohanni Apostolo per Sanctum Agritium dedicatum, postmodum, ob depositum ibidem sacrum S. Maximini corpus, ab illo nomen accepit, ex ipsius documentis hinc exhibiti contextu clarum est & euident, nam si qua eius verba de Monasterio nostro intelligi possent, essent utique illa, quæ dictus scriptor maiore Charactere posuit, nempe, *ut omnes res vel facultates ad Ecclesiam Sancti Petri Treuericæ Urbis pertinentes, scilicet Cellam Sancti Hilarij, quæ nunc appellatur Sancti Maximini, quæ est in prædio Sancti Petri constructa, &c. permaneat.*

At verò hæc verba nullo modo intelligi possunt aut debent de Monasterio nostro S. Maximini, quia illud non est, nec vnquam nominatum est, aut vnquam fuit Cella S. Hilarij, neque circumstantias istius Cellæ ibi descriptas habet, uti ex sequentibus rationibus manifestum est.

Primò, quia ex omnibus documentis & Diplomatis Originalibus, quæ exhibemus, certum est, Monasterium prædictum à S. Iohanne Apostolo, deinde à S. Maximino nomen accepisse. vide & considera, præter Dagobertinum nostrum, Diplomata Pipini, Caroli Magni, Ludouici Pii, Ottonis M. Ottonis III. Conradi Salici, Henrici Nigri, Henrici Iunioris, aliaque plurima, quæ semper agunt de Ecclesia, vel Monasterio, vel Abbatia S. Iohannis, vbi S. Maximinus Christi Confessor corporaliter quiescit, & hoc additamento peculiariter volunt designatum Monasterium illud, cuius iura confirmabant, illudque distinguunt & discriminant ab alia quauis S. Maximini Ecclesia, vbiunque illa sit. Nusquam autem, neque in illis, neque in aliis vllis documentis, chartis aut libris Monasterii, vllum vel minimum est vestigium, quod vnquam Cellæ Sancti Hilarij nomen habuerit.

Secundò, quia nulla etiam est apparentia, vel tenuissima vmbra apparentiæ, cur Monasterium nostrum vel eius Ecclesia vocetur, aut vnquam nominata sit Cella S. Hilarij: siue enim Cellam voces locum secretum ab hominum victu separatam, ad Deo vacandum deputatum, ut eam describit Bonifacius VIII. *c. priuilegium de verb. significat. in 6.* siue eam capias pro sepulchro, in quo significato eâ utitur Tertullianus *lib. de resurrect. carnis*, neutro modo potuit dictum Monasterium nominari Cella S. Hilarij.

Non priore, quia S. Hilarius, dum vixit, nunquam fuit Treuiris, vel in Monasterio prædicto. Namque, vt ex historia notum est, S. Hilarius Pictauis oriundus in matrimonio ibidem vixit, donec creatus est Episcopus eiusdem loci, vt illo æuo moris erat coniugatos ad eam dignitatem assumi; Episcopus vero à Prouincia & Diœcesi sua non abiit, nisi dum Arianorum factionibus sub Constantio Cæsare coactus est in Phrygiam ire in exilium, vt Hieronymus, *lib. de script. Ecclesiasticis & in Chronico*. Baronius *ad Annum Christi 356. num. 111.* alijque testantur. Inde verò post aliquot annos per Italiam Romam (vbi eum S. Martinus conuenit & secutus est) è prælio hæreticorum reuertentem, vt loquitur S. Hieronymus, Galliarum Ecclesia complexa est. Nusquam apparet vel minimum vestigium aut indicium, quod vel in abitu, vel reditu Treuiros attigerit, sed nec ratio itineris eius dum ex Aquirania in Orientem & Phrygiam proficiscebatur, vel domum inde per Italiam redibat, id permittere poterat, vt ex Cosmographiæ tabulis constat.

Non etiam posteriore modo, quia post obitum eius, qui contigit circa annum CCCLXX. neque sacrum illius corpus, neque vlla eius pars, neque minima illius reliquia, Ecclesiæ nostræ illatæ fuerunt, sed neque vllum templum, aut templi pars, aut sacellum, aut altare sub eius titulo dedicatum vnquam fuisse constat. Quo igitur fundamento niti posset illa Cella Hilarianæ apud nos designatio & denominatio?

Dicere autem, quod populus sine vlla ratione aut fundamento, vocauerit Ecclesiam S. Ioannis Apostoli, Cellam S. Hilarij, & quod insuper nulla istius denominationis memoria in documentis & tabulis eiusdem Ecclesiæ seu Monasterij reperiat, quid hoc aliud est, quàm velle toti mundo velut cæcutienti figmenta quædam obtrudere & persuadere?

Tertio, quia Cella ista S. Hilarij, de qua præsumsum Dagoberti Diploma agit, constructa fuit in prædio S. Petri; at verò iam sectione præcedenti demonstrauit, Monasterium nostrum non fuisse structum in prædio seu territorio S. Petri, cum certum sit Ecclesiam S. Ioannis Apostoli, quæ fuerat Regale Constantini Magni templum, in fundo Imperatoris & Cæsareo conditam & constructam fuisse, siue, vt loquuntur Diplomata nostra, in proprio prædio, fundo, patrimonio, allodio, Basilica, Palatio Constantini M.

Quarto, quia Ecclesia S. Ioannis non potuit habere nomen Cellæ S. Hilarij, priusquam vocaretur S. Maximini. Omnes enim Historici fatentur S. Maximinum multis annis ante S. Hilarium obiisse. Itaque cum ex Baronio *ad annum 369.* alijsque scriptoribus constet, Hilarium circa, vel paulò ante annum CCCLXX. defunctum (nam aliqui, *Belleforestius, in Cosmographia tit. Poictiers.* mortem eius etiam post illud tempus constituunt) certissimis testimonijs probatur S. Maximinum ante annum Christi CCCLII. obiisse. Illo enim anno, cum sacrum eius corpus Pictauis Treuiros deferretur, eius meritis toto itinere plurima patrata sunt miracula, & nominatim Mosouii, Iuodii, Arluni, &c. sacrumque illud pignus in Ecclesia S. Ioannis depositum, illico populi concursu & votis cœpit celebrari, innumerisque miraculis clarescere; vnde contigit, vt cum populus Christianus, non tam ad S. Ioannis, quàm S. Maximini opem & præsidium implorandum concurreret, nomen Maximini magis, quàm Ioannis celebratum fuerit, & Ecclesiæ illi sensim impositum.

Equidem si templum S. Ioannis vnquam vocatum fuit Cella S. Hilarij, id post obitum istius Sancti factum oportuit. Quis autem credat viginti aut triginta annis, postquam S. Maximinus iam in Ecclesia S. Ioannis depositus, mira-

culis claruerat, nomen Hilarii isti Ecclesiæ, cum nullum miraculum istius Sancti meritis ibi fieret, potius inditum, quam Maximini?

Denique hisce rationibus adstipulatur S. Gregorius Turonensis, Vir antiquissimæ fidei, qui diu ante Dagobertū Regem vixit, & obiit anno DLXXXVI. secundum Bellarminum *lib. de scriptor. Ecclesiasticis sec. 6.* & optimos auctores. Hic vir tantæ authoritatis, vocat Ecclesiam nostram templum S. Maximini, *de vitis Patrum c. 17.* & Basilicam S. Maximini, *in hist. Franc. lib. 8. c. 12.* & *de gloria Confessor. c. 94.* Atque ut constaret de quonam templo loqueretur, id explicatius posuit, *c. 17. citato.* *Ad vnam, inquit, portam Eucharis sacerdos obseruat, ad aliam Maximinus excubat.* Alibi Basilicæ S. Maximini cryptam describit, *de gloria Confess. c. 93.* ita graphicè, ut qui hodie eam considerat, non multum à Turonensis ætate abluere aduertat. Itaque multis annis ante Dagoberti tempora, iam vocabatur Ecclesia nostra S. Maximini, ac proinde de illa non agit Dagobertus, cum loquitur de Cella Hilarii, quæ Nunc, id est, suo demum æuo, appellata est S. Maximini.

Quæ omnia bene intellecta & considerata, homini cuius æquo & sani ac imperturbati iudicij facile persuadebunt, per Cellam S. Hilarii memoratam non posse, neque debere intelligi Ecclesiam, vel Monasterium S. Maximini, de quo est quæstio. Atque ut plenè satisfiat curiositati lectoris, libet inquirere & inuestigare aliquam Cellam S. Hilarii in prædio S. Petri constructam.

s. VI. Pictavis & ad Ligerim Cella S. Hilarii quærenda.

Is, qui præensum Dagoberti Diploma, tanquam verum tueri voluerint, incumbit onus exhibendi alicubi terrarum talem Cellam S. Hilarii; quam quærere illi poterunt ad Rhenum, ad Ligerim, ad Mosam, aut Mosellam, aut vbiunque voluerint; satis nobis est in S. Maximini Ecclesia eam non esse. Nihilominus gratiam hanc illis præstabimus, ut indicium faciamus vbi probabiliter Cellam antiquam S. Hilarii reperire possint. Belleforestius Scriptor Francus, viam ostendet: is refert *in cosmograph. vit. Poictiers.* Pictavis ab Aliphio Episcopo, tempore Constantini M. constructam fuisse Ecclesiam S. Petri, quæ hodieque extat; prope illam verò, & haud dubiè in fundo vel prædio illius & consequenter S. Petri ponit Cellam S. Hilarii, vbi postmodum à Guilielmo Comite Pictaviæ Prioratus fuit fundatus.

Quod autem, in Dagobertino illo Diplomate addatur Cellam illam nominatam fuisse S. Maximini, potuit adiectum esse aliena manu, eorum nimirum, qui optabant Treuiris esse Cellam S. Hilarii ex vna parte Ciuitatis, sicut ex altera est Cella S. Eucharis, quod præsumi facilius potest, quia huic scripto etiam aliæ plures clausulæ adiectæ fuisse deprehenduntur. Vel certè dici posset, Cellam illam nominatam à S. Maximino, quod is Sanctus, Pictavis oriundus, Pictavis viuus & mortuus fuerit, vbi item S. Hilarius situs est. En tibi Cellam S. Hilarii in prædio S. Petri constructam.

Neque turbare te debet locorum distantia, nam ex ipso tuo Dagobertino Diplomate disces, tempore Dagoberti Regis, Ecclesiam S. Petri Treuirensis habuisse aliquas possessiones circa Ligerim æquè ac circa Rhenum. Pictavos autem esse circa Ligerim nemo ignorat, qui Galliam vidit.

Ad hæc tempora Dagoberti Regis fuisse S. Hilarii Cellam siue templum Pictavis luculenter testatur Aimoinus, dum refert Dagobertum valvas illius abstulisse, & per Oceanum & Sequanam Parisios misisse. Quod utique templum

Treuiris esse non potuit, vti nonnulli Bruxellensi aulæ ex Aimoinio suadere voluerunt: vt enim valuz illæ Treuiris Parisios transferrentur, Oceano Dagobertus vti non debebat; At verò Pictaui Oceano vicini sunt.

Quod autem in Diplomate dictæ Cellæ S. Hilarij, aliz adiunctæ legantur Treuiris Viciniores Cellæ & Monasteria, non obstat; nam Dagobertus profiteretur ibi, se confirmare omnia bona sacra & prophana ad Ecclesiam S. Petri spectantia, vbicunque demum sita in regno suo, siue circa Ligerim, siue circa Rhenum. Quanquam illud additamentum de reliquis Cellis & Monasterijs meritò suspectum est, cum in prætenso Dagobertino Diplomate, quod exhibet & profert Roserius *in Stemmatibus Lotharing* num. 1. omnino non reperiatur. Ac proinde apparet adiectum fuisse, ad colorem addendum illi figmento, & ad Cellam illam Pictauiensem tanto apparentiùs Treuiros transferendam.

S. VII. Ex alia intrinseca ratione prætensum illud Dagobertinum infirmatur.

OB allatas igitur rationes, neque fidem mereri prætensum illud Dagoberti Diploma, neque de Monasterio S. Maximini agere, adeoque ad quæstionem hanc prorsus impertinens esse, manifestum est.

Et quamuis omnes illæ abessent solidissimæ rationes, adhuc tamen per prætensum illud à scriptore aduersario productum Diploma nihil contra nos euinceretur.

Quia vt omnes illi defectus tollantur, sit originale & authenticum, sit sibi constans, ratum, fixum, non variatum, sit perfectæ in enunciatione constructionis, de nostra Sancti Maximini Basilica agat, sit alijs suis numeris absolutum, à quibus omnibus quantum illud absit, antedicta docent, sed præsupponamus non abesse; hæc tamen superfuerint refutandi media, nempe:

Quod nuda fuerit confirmatio prætenforum Priuilegiorum Archiepiscopaliū, quæ ad hoc dumtaxat tendebat, vt res omnes quæ ad Ecclesiam S. Petri pertinebant, eidem saluz & inconcussæ permanerent, & ab eadem quiete & pacificè possiderentur.

Eaque ad partis, nimirum Archiepiscopi, postulationem impetrata, & communi atque ordinario more & stylo consueto à Rege concessa.

Porro, de eiusmodi confirmationibus generatim hæc à DD. tradi constat:

Eas nunquam denegari, neque vllius Iuri vllatenus derogare, nulliusque esse præiudicij.

Eas hanc clausulam, etsi non expressam, tamen subintellectam continere, *Saluo Iure tertij*, ideoque fieri illas absque vllius citatione, quia per illam Clausulam Ius tertij saluum remanet.

Per easdem nullum nouum Ius acquiri, sed antiquum (siquod habet impetrans) dumtaxat conseruari, ac, quod idem est, noui nihil dari, sed esse præsupponi. Ita Gaylus *lib. 2. obseru. 1. num. 14. & n. 3. vide etiam c. cum dilecta de confirmatione vtili & inutili.*

Quæ omnia sanè in Confirmatorio illo Dagobertino locum habere clarum est. Neque enim per illud declarare intendebat Rex, quænam res ad Ecclesiam S. Petri pertinerent.

Sed approbare dumtaxat (loquimur sub superiori præsupposito) vt ea, quæ ad ipsam pertinebant iam antea, ipsi permanerent.

Atque

Atque ideo quoad illas res, ad Ecclesiam S. Petri pertinentes, nulla est Regis assertio, decisio, dispositio, sed nuda narratio.

Et quamvis confirmatoriè disponat (sub eodem præsupposito) dictum Diploma, ut res ad Ecclesiam S. Petri pertinentes & in his enumerata Cella S. Hilarij, eidem Ecclesiæ permaneant.

Non tamen disponit neque asserit, uti neque de asserendo aut disponendo agebatur, quod eadem Cella S. Hilarij ad præfatam Ecclesiam pertineat, sed solum demonstrationis causa inter cetera ad partis propositionem enunciat, recenset ac narrat.

Verba enim enunciatiua sunt illa, quæ non stant per se, & in eis non sistit voluntas, sed transeunt, & non consistit in illis verbum principale orationis & dispositionis; sed verba dispositiua stant per se & principaliter propter se. Alexander *lib. 7. Consil. 181. n. 3.*

Consentit Franc. Aretinus, *Cons. 23. num. 8. vers. veruntamen & nu. 9.* qui dicit verba enunciatiua emissa propter aliud non probare id, quod enunciant, *per text. in Clem. sum. Pontifex in sine, de sent. Excom.* Et hoc quidem semper habere locum dicit, sed quàm maximè, si eiusmodi enunciatio, confirmatio &c. sit de facto alieno, & obrenta ad partis instantiam, non autem ex motu proprio Principis, allegans Calderinum, Antonium de Butrio & alios.

Sed & illud patet ex hac generali Clausula, *& careras Basilicas, Castella, vicos, vineas, sylvas, homines,* quæ omnia in eodem Diplomate vniuersali enunciatione subiunguntur, vnde manifestissimum est, non intendisse Regem decidere, quæ res ad Ecclesiam S. Petri pertinerent, aliàs illæ Basilicæ, Castella &c. exprimi debuissent.

Sed & postea subnectit etiam illa omnia, quæ deinceps eidem Ecclesiæ in futurum donari possent. An dicemus per illud decidisse Regem aut asseruisse de iure donationum futurarum, aut quod illæ res, quæ in futurum donarentur, ad Ecclesiam S. Petri pertinerent?

Quid ergo, si contigisset donari à non Domino?

Inferit & clausulam de Monasterio S. Mariæ scilicet, *quod idem præfatus Pontifex Modoaldus in territorio S. Petri nuper à fundamento construxit.*

An dicemus Regem in illa prætensa priuilegiorum renouatione decidere cogitasse, quod Modoaldus Monasterium illud à fundamento construxerit, aut quod de illo facto inuestigando admodum sollicitus fuerit?

Partis est narratio, quæ in confirmatione ex stylo inserta, nihil veritati, neque addit, neque tollit.

Nam cum Princeps narrat factum alienum, & super eo non se fundat disponendo, nihil probat; & ideo si eximit Monasterium & omnia membra, licet enunciatiue narrentur membra, non tamen probantur membra, sed intelligitur, si probentur membra esse. Ita Tuscus verb. Papa Concl. 62 n. 65. alleg. Roman. cons. 191. num. 4. qui multos DD. citat.

S. VIII. Per Maximinianum Dagobertinum, prætensum illud Treuirensē perimitur.

Scitis igitur & abundè demonstratum est, Dagobertinum Treuirensē in se consideratum, nullam omninò vim habere & efficaciam contra Ius nostrum, quod adhuc multò magis apparebit, si cum nostro Dagobertino

con

conferatur, quod in concursu multis nominibus præualet, & se solo præteritum illud Treuirensis perimit, ob sequentes considerationes.

Nam uti modo diximus, Treuirensis illud Diploma nudè confirmatorium est, per quod non intendebat Rex decidere vel declarare, an Cella illa S. Hilarij ad Archiepiscopatum pertineret.

At verò, in Maximiniano nostro Diplomate, in hoc specialiter, & ex professo intendebat Rex, matura deliberatione habita, de consilio Episcoporum suorum Comitumque, ut inquireret, dignosceret, ac declararet, quibus authoribus illud Monasterium S. Maximini constructum, vel cuius imperio pristinis temporibus fuisset subiectum, legatis ad id specialiter ad Abbatem Memilianum missis, ut eo cognito de re disponeret.

Vbi nota, verba Diplomatis, *Cum conuenienti Episcoporum meorum Consilio*, sub quo Episcoporum nomine, cur contineri negetur ipse Archiepiscopus Treuirensis, cum Archiepiscopus sit Episcopus, & ita passim in iure & vsu Ecclesiæ nominetur, idque præcipuè cum de istius Monasterij adeo Vrbi Treuericæ Archiepiscopoque vicini iure, solemniter tractaretur, ita ut præsumendum sit, ipsaque facti natura indicet, ipsius præcipuè Episcopi Treuirensis, sub communi vocabulo nominati, consilio desiderioque inquisitionem illam esse assumptam.

Quid enim ad alios Episcopos attinuisset illa de re inquiri? Cur illam inquisitionem promoueri? nisi illius gratiâ, qui ob aliquam apparentem causam dubium mouere potuisset, iusque aliquod sibi proponere, casu quo per inquisitionem, foundationis independentiæque iura non ostendisset Abbas, qui sanè in illo actu reus quodammodo constitutus fuit, & ad probationem adactus, aliquo certè desiderante ac instigante: & quo apparentius quàm Treuirensi Episcopo, qui ius aliquod sibi aperte prætereendere non valens, per medium Imperatoriæ inquisitionis de Monasterij iure statuque certior fieri maluerit?

Ac sanè quocunque vertatur cogitatio, incurritur in rationes actum stabilientes, ut in tanta temporum antiquitate, in negotio tam circumspectè serioque expedito, in tot circumstantijs, argumentis & coniecturis, temporis, loci, rei, personarum, ingressus, progressus, egressus, negotij, ipsa etiam verbi significatione in hoc cooperante, omnis interpretatio adhibenda sit, ad hoc, ut actus quam validissime subsistat.

Vnde inferendum est, Decretum illud Regium rei decise ac quodammodo iudicatae vim effectumque habere.

At quantum distat à simplici Rescripto Priuilegiorum confirmatorio ad postulationem partis concessio?

Confidera, beneuole Lector, singulas clausulas circumstantiasque, itemque Regem tunc supremum illarum ditionum Principem, expressè inquirentem, cognoscentem, legatos de sua potestate specialiter ad probationem iubendam imperandamque mittentem, probationibus receptis ac cognitis inuentum esse ipsum Monasterium testantur fuisse Constantini Imperatoris regale templum, in eodem templo, ab eodem Imperatore pauperes Christi congregatos fuisse eisque virum Dei, Ioannem ab eodem Præpositum: in super illius loci habitationem alteri personæ noluisse subdere, nisi sibi successorumque Imperatorum potestati, denique vide eundem Principem, ut illa omnia stabiliret, statuentem ac decernentem hac verborum formula.

His rebus, ita esse firmiter intellectis, Regio more constituo atque firmissima in iussione præcipio, ut nullus vnquam proteruè illud Monasterium audeat inire &c. Quæ

verba

verba maxime prægnantia, firmam certitudinem Regiæ authoritatis, seriam applicationem, enixam voluntatem, supremæque Iurisdictionis exercitium significant.

Quibus omnibus clausulis, circumstantijs, solennitatibus vel illarum vnica, an se comparet Archiepiscopale illud Diploma?

Rescriptum simplex motu proprio concessum cæteris paribus, præfertur illi, quod ad instantiam partis impetratur. *Iacob. Menoch. de præf. lib. 2. Præf. 13. n. 8. & de arbit. iudic. casu 48. n. 36.*

Quid de hoc, in quo tot disparia, vbi ex inquisitione, ex scientia, ex decreto, decisio facta, vbi clausula prohibitoria in Iure agnito fundata, specialiter adhibita adiecta est?

Quæ sanè omnia tantè sunt efficacix, vt neque per contrauentionem, neque per præscriptionem tolli possit talis dispositio. *Iac. Menoch. de præf. l. 6. præf. 41. n. 10.*

Sed, etsi in solis Verborum narratiuorum aut assertiuorum qualitatibus confisteremus, constat verba assertiua in Rescriptis plus roboris habere, quàm enuntiatiua. *Card. Thuf. verb. verba concl. 81. n. 160. citans. Crauetam cons. 832. in princip. alios plures allegantem, maxime Ruin. concl. 198. n. 7. lib. 4. Bart. &c.*

Cum itaque in concursu duorum priuilegiorum considerandæ sint primum clausulæ vtriusque priuilegij, & illæ præferri debeant, quæ sunt Maioris efficacix, *Iacob. Menoch. de præf. lib. 6. præf. 4. n. 47.* cedere non grauabitur Archiepiscopale Dagobertinum tantis notis à Maximiniano superatum.

Sed & alijs præterea rationibus vincitur, prætensum Archiepiscopale Diploma nempe, quia neque diem, neque mensem habet.

Habetur autem vtrumque in Maximiniano. E duobus autem Rescriptis aut Diplomatum præfertur illud, quod diem aut certum tempus habet, alteri quod tempore incertum est.

Immò etsi eadem Dies in vtroque esset expressa, in altero etiam hora, præferretur illud, cui hora præfixa esset illi, quod ob horæ non expressionem in incertitudine temporis confisteret *Iacob. Menoch. de arbit. iudic. cas. 48. versic. septimus est casus per totam.* cum alijs ab eo citatis, ob rationes quæ apud eisdem particularius videri poterunt.

Deinde, quia Maximinianum illud Diploma, subsequuta est pro ipsis possessio, de qua Archiepiscopi destituti fuerunt.

Quod patet ex ipso prætenso Conradino Diplomate, quod pro Archiepiscopis à Scriptore in libello inseritur sub litt. C. de quo latius infra tractabitur.

Patet etiam per sententiam Ottonis Magni pro Maximinianis latam.

Per quam verificatur, Archiepiscopos non fuisse in possessione vllius in Abbatiam Maximinianam potestatis, sed eandem tunc fuisse sub immediatâ potestate Imperatorum, atque adeò illam in suæ immediationis possessione actualiter extitisse.

Atqui in duorum documentorum concursu, immò in casu, quo de cetero in omnibus reliquis circumstantijs datæ, temporis, personæ concedentis, solennitatum, textus dispositiui paria ac æqualia essent, præferretur ille, qui ex suo documento possessionem nactus esset. *Idem Menoch. eod. cas. 48. vers. Tertius est casus.*

Sed neque locus in prætenso Dagobertino Archiepiscopali continetur, qui defectus vt & Diei multum de instrumenti robore tollit, præsertim cum nullis alijs adminiculis adiuuatur. *Didac. Couarru. var. resolutionum.*

Continentur autem ista exactè in Maximiniano, quod sanè omnibus suis numeris & partibus perfectissimum est & absolutissimum.

§. IX. *Idem Treuirensis Dagobertinum, multorum aliorum Originalium auctoritate obruitur.*

NON in Dagobertino nostro Diplomate solo consistimus; vide obsecro, beneuole lector, tot, tam numerosa, tam exacta, tam absoluta, alia Diplomata Originalia, ius nostrum firmissimè stabilientia.

Sume vnicum Pipini Regis proximum sub Numero 3. Diploma, lege, confidera.

Etsi alia omnia subsecuta deessent, quid tu ad illud Scriptor?

Quid rationis proferre potes, cur tuum Dagobertinum præensum præferendum sit illi tam speciali, tam accurato, tam dispositiuo Diplomati, eoque originali, subsignato, sigillato?

Dices forsàn quia hoc illi posterius?

Quid de eodem tuo præenso Dagobertino nostri Dagobertini respectu dices? posterius an prius?

Si Dagobertinum tuum nostro Dagobertino posterius asseris, cur non eandem obiectionem ob posterioritatem patiaris, quàm tu ob illius à Pipini Rege concessi posterioritatem opponere voles?

Si antè asseris, quì euitabis tui illius errorem per informationem causæque cognitionem subsequutam, patefactum in meliusque reformatum fuisse?

Sed cum aut hoc, aut illud dices de prioritate aut posterioritate, dicta sanè erunt, sed dicta, ubi probata?

Verùm, quod magis est, pro Maximiniano Dagobertino, in contrarium probata sunt Iuris præsumptione omnia, quæ ipsi ad priuilegium temporis conducunt, & ad effectum illius expediunt, siue illa sint prioritas siue posterioritas, ob perfectionem ac certitudinem temporis expressi.

Adeò vt si expediat pro anteriore habendum, pro anteriori & habeatur, sin pro posteriore, itidem & posterius habeatur. omniq; casu præferendum erit ob certum tempus adiectum. Iacob. Menoch. loco supra citato de arbit. Indic. cas. 48. vers. septimus est casus. cum DD. ab eo citatis.

Rationem hanc adfert, *Solidissimum*, inquit, est huius sententiæ fundamentum, quoniam vt deur rescriptorum concursus, temporis paritas adesse debet, quæ sanè paritas non datur, cum de certitudine alterius eorum non constat; nam cum horum a certa scripta non est, fieri potest vt ita ante, quemadmodum & post concessum sit. Dubia ergo probatio non prodest. l. neque natales. C. de probat. c. in præsentia X. eodem. Standum itaque est hora certa, donec aduersarius de prioritate sui rescripti hora carentis probet, quam verè probare debet vt obtineat, posteaquam in præciso & determinato illo tempore fundamentum constituit. l. matrem. C. de probat. hæc ille.

Denique cætera tanta Documenta successiuè contemplare, beneuole lector, reperies, quæ animo tuo satisfaciant.

At cum omnia lustraris, vel etsi nulla alia lustrare tibi sit animus, respice quæso & inspice Ottonis Magni sententiam sub Num. 9.

Quid ad illam Scriptor? Archiepiscopus præfens fuit, auditus fuit, Ot-

tonis

tonis confanguineus erat, visa, perlecta, examinata acta, Ius redditum, sententia supremi iudicis lata, nunquid id tibi satis est?

SECTIO TERTIA.

Sigibertinum, aliaq; libello carptim dicta refelluntur.

SIGEBERTI prætenfum Diploma sub lit. B libello insertum iisdem vitijs laborat, quibus præcedens Dagobertinum, iisdemque de causis vim omnem perdit, nam & per Sententias, Decreta, ac solidissima Regum ac Imperatorum Diplomata, quæ proferimus eliditur & obruitur, & figmentum est, ut ex addito, Anno Incarnationis, & subscriptione præter morem istius ævi, alijsque indicijs ostenditur. Præterea vim habere non potest, cum sit nudum exempli Copiæ alicuius nescio unde extractæ, cuius originale nunquam exhiberi potuit. Item ad rem nostram & quæstionem non pertinet, quia non loquitur de Monasterio S. Maximini, sed de Cella quadam S. Hilarij, cuius nullum omnino vestigium, vel memoria est apud nos. Denique quia ad instantiam Modoaldi Archiepiscopi concessum, confirmat solummodo Ius, quod impetrans proposuerat ac narrauerat. Ob quas omnes & singulas rationes, Iuri nostro ob stare non posse manifestum est ex dictis Sect. præcedenti. Sed præter allatas considerationes, quædam peculiare alia in hoc Sigibertino occurrunt, quæ illud suspectum inualidumque faciunt.

s. I. Rationes particulares Sigibertinum destruentes.

Prima, quia falsa est subscriptio hæc. Sigebertus Rex Francorum, nam Sigebertus fuit tantum Rex Austrasiæ, non autem Francorum, quibus, eius tempore imperabat Clodouæus Sigeberti frater natu maior, ut constat ex Ægidio Bucherio *in Chron. in fine tom. 1. Episcop. Leod. Chappeauuillj.* Aimonio *lib. 4. c. 33.* Appendice veteri Gregorij Turonensis *cap. 79.* Scipione Duplexio in Clodouæo.

Secunda, quia non sunt additi anni, Regni Sigeberti, vel indiçtiones, uti moris erat eo tempore.

Tertia, quia ponitur subscripsisse Remaclus Traiectensis Episcopus, illo autem Anno DCLIII. quo supponitur fuisse datum, Remaclus non erat Traiecti Episcopus, sed Theodardus, multâ enim instantiâ & precibus Remaclus à Sigeberto Rege Episcopatu liberari petierat & obtinuerat. Ita Bucherius *supra Anno DCLIII.* Vide etiam vitam S. Remacii per Nodgerum apud Surium, & Sigebertum in Chronico Anno DCXXXI.

Quarta, quia Martinus Dux non subscripsit, cum tamen in textu Diplomatis prætensi dicatur subscripsisse.

Quinta, quia in eodem textu narratur quod Hattus Dux cum grassatoribus suis, vastitatem Gallijs intulerit, quam grassationem, & vastationem nemo omnium Historicorum sub Sigeberto Rege in Gallijs perpetrata meminit. Mirum foret omnes Historicos, quorum est turbas & res bellicas persequi, rem tam notam & publicam silentio obuoluisse.

Sexta, quia exemplum illud Diplomatis exhibetur mutilatum, abscissum & truncatum, omissa parte aliqua textus, sub verbis, *Atque post hæc, quæ omisso il-*